

Mannen som väntade till sist

Berättelse

Den 22 februari 1980 var Whiteface Mountain i Lake Placid täckt av hård, isig snö. Det var vinter-OS i USA, och den dagen skulle slalomtävlingen för herrar avgöras. Bland åkarna fanns Ingemar Stenmark, 23 år gammal och redan en av de mest kända idrottarna i Sverige. Tre dagar tidigare hade han vunnit guld i storslalom. Nu hade han chansen att ta ett andra guld vid samma spel.

I slalom åker varje deltagare två gånger i två olika banor, och de båda tiderna räknas ihop. Den som har lägst sammanlagd tid vinner. Eftersom portarna står tätt och farten är hög krävs det att man åker både snabbt och exakt. Ett enda misstag kan förstöra allt.

I det första åket gick det bra för Stenmark, men inte tillräckligt bra för förstaplatsen. Amerikanen Phil Mahre, som tävlade med en metallplatta och skruvar i ena foten efter en svår skada året innan, åkte ännu snabbare. Efter första åket låg Stenmark tvåa, ungefär en halv sekund efter Mahre. Det var ett litet underläge, men i slalom är en halv sekund ändå mycket. Många trodde att amerikanen, som dessutom åkte hemma i USA, skulle gå hela vägen.

Men Stenmark var känd för en sak: han var ofta som allra bäst i det andra åket. Ju större pressen var, desto lugnare verkade han bli. När det avgörande åket startade visade han precis varför. Han åkte tätt intill varje port, höll farten uppe genom hela banan och gjorde inga synliga fel. När han passerade mållinjen stod det klart att han hade åkt det snabbaste andra åket av alla.

Nu hängde allt på Mahre, som åkte sist. Amerikanen kämpade och åkte bra, men han kunde inte hämta in tillräckligt. När siffrorna lades samman hade Stenmark vunnit med en halv sekund. Det var hans andra guld vid samma OS, och det blev de enda olympiska guld han någonsin tog – för fyra år senare fick han inte tävla i OS på grund av reglerna om proffspengar.

I Sverige hade folk samlats framför tv:n mitt på dagen. När segern var klar bröt jublet ut i tusentals hem. En tystlåten man från en liten fjällby hade än en gång vänt ett underläge till seger, lugnt och utan stora ord.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
isig	täckt av is, hård och hal
att avgöras	att få ett slut, bli klart vem som vinner
en deltagare	en person som är med i en tävling
sammanlagd	hopräknad, allt tillsammans
exakt	mycket noga och precis
en metallplatta	en bit metall, här insatt i kroppen efter en operation

---

ORD	FÖRKLARING
ett underläge	att ligga efter, vara i ett sämre läge
avgörande	det som bestämmer slutresultatet
synlig	som man kan se
att hämta in	att ta igen ett försprång
proffspengar	pengar man tjänar på sin idrott som yrke

Läsförståelsefrågor

---

1. Varför var dagen den 22 februari 1980 viktig för Stenmark?
  1. Det var hans första tävling någonsin
  2. Han hade chans att ta ett andra OS-guld vid samma spel
  3. Han skulle tävla i störtlopp för första gången
2. Hur fungerar slalom enligt texten?
  1. Man åker en gång och den snabbaste vinner
  2. Man åker två gånger och tiderna räknas ihop
  3. Man röstar fram en vinnare
3. Vad var speciellt med Phil Mahre?
  1. Han tävlade med en metallplatta och skruvar i foten
  2. Han hade aldrig tävlat förut
  3. Han var äldst i tävlingen
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Stenmark låg först redan efter det första åket.
  2. Stenmark åkte det snabbaste andra åket av alla.
  3. Stenmark vann fler OS-guld efter 1980.
5. Texten säger att Stenmark ofta blev "lugnare" ju större pressen var. Förklara med egna ord vad det betyder.
6. Varför trodde många att Mahre skulle vinna? Ge minst två skäl från texten.
7. I sista stycket beskrivs Stenmark som någon som vände underläge till seger "lugnt och utan stora ord". Vad säger detta om hans personlighet? (inferens)

Facit

1. **b)** Han hade chans att ta ett andra OS-guld vid samma spel.
2. **b)** Man åker två gånger och tiderna räknas ihop.
3. **a)** Han tävlade med en metallplatta och skruvar i foten.
4. 1. **Nej** – han låg tvåa efter första åket, en halv sekund efter Mahre. b) **Ja** – texten säger att han åkte det snabbaste andra åket av alla. c) **Nej** – det blev hans enda olympiska guld; 1984 fick han inte tävla.
5. Exempel på svar: *Att han inte blev nervös och stressad i svåra lägen, utan i stället behöll fokus och presterade ännu bättre när det gällde mest.*
6. Exempel på svar: *Mahre ledde efter första åket och var snabbast, och han tävlade dessutom hemma i USA med publiken bakom sig.*
7. Exempel på svar: *Att han var blygsam och behärskad – han skröt inte och behövde inte synas mycket, utan lät resultatet tala. Han var stark psykiskt snarare än utåtriktad. (Godkänn rimliga tolkningar.)*

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering. Att skriva av en mening rakt ur texten räcker inte – eleven ska visa förståelse.

FÖR LÄRAREN

Nivå B1 (sfi-d). Texten är skriven i preteritum och lämpar sig för att öva dåtid samt bisatser med “eftersom”, “att” och “som”. Tema: att vända ett underläge och prestera under press. Frågorna 5–7 tränar inferens. Scenen är dokumenterad: slalom i Lake Placid 22 februari 1980, Stenmark tvåa efter första åket (ca 0,5 s efter Phil Mahre), segermarginal ca en halv sekund. Texten kompletterar porträttet genom att zooma in på själva tävlingsdagen.

Diskussionsfrågor

- Stenmark presterade bäst när pressen var som störst. Vad hjälper dig själv att hålla dig lugn i pressade situationer?
- Mahre tävlade trots en allvarlig skada. Vad tänker du om att ställa upp och tävla fast man inte är helt frisk?
- Texten beskriver Stenmark som tystlåten men ändå en stor stjärna. Måste man synas och prata mycket för att lyckas? Diskutera.
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en situation där du behövde göra ditt bästa just när det var som svårast. Hur gick det?

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Ingemar Stenmark – https://en.wikipedia.org/wiki/Ingemar_Stenmark
- Encyclopaedia Britannica: Ingemar Stenmark – <https://www.britannica.com/biography/Ingemar-Stenmark>
- Olympics.com: Ingemar Stenmark – <https://www.olympics.com/en/athletes/ingemar-stenmark>

- Olympedia: Ingemar Stenmark – <https://www.olympedia.org/athletes/97826>

Fakta granskad i juni 2026. Nyckelfakta: Ingemar Stenmark föddes 18 mars 1956 i Joesjö och växte upp i Tärnaby, Västerbotten. Han debuterade i världscupen 1973 (17 år) och vann totalt 86 världscuptävlingar (46 storslalom, 40 slalom) – ett rekord som stod i över 30 år tills Mikaela Shiffrin slog det 2023. Han vann den totala världscupen tre år i rad (1976–1978), VM-guld i slalom och storslalom 1978 samt två OS-guld (slalom och storslalom) i Lake Placid 1980. Han tävlade bara i slalom och storslalom, inte i fartgrenar. Han fick inte tävla i OS 1984 på grund av regler om proffspengar. Han avslutade karriären i mars 1989. Lever (juni 2026).

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.